Saskia Kivi arvamus: nutisõltuvus ei küsi vanust ehk miks oleme vanavanemad tähelepanuta jätnud

5 kuud tagasi - 22.04.2026 Autor: AM

Digiaruteludes keskendume me tihti noorte ekraaniajale ja sotsiaalmeedia mõjule, kuid varju jääb üks sama haavatav sihtrühm: eakad. Samsung Eesti kommunikatsioonijuht Saskia Kivi leiab, et tehnoloogia areng ja järjest salakavalamad petuskeemid võiksid tuua senisest rohkem tähelepanu just nendele, kes ei ole internetiga üles kasvanud.

Digiühiskond ühendab, kuid selles ühendatuses on raskem piiri tõmmata enda ja teiste vahele. Eriti mõjutatud on sellest noored, sest ebakindlus ja ärevus on sageli see, mis neid ekraani taha varjuma suunab. Avalik arutelu taandub samas endiselt sellele, kas peaks teatud vanuses laste telefonikasutust piirama ja reguleerima. Selle debati elavdamiseks avaldatakse meedias pidevalt noorte sotsiaalmeediakasutusest hirmulugusid.

Kuigi lapsevanemad monitoorivad noorte telefoni- ja sotsiaalmeediakasutust ning teadlased uurivad sotsiaalmeedia mõjusid põhjalikult ja iga nurga alt, siis on võrdväärse tähelepanuta jäänud meie ühiskonna väärikamad liikmed.

Just nemad on üles kasvanud traditsioonilise meediaga ning sellest tulenev kõrgem usaldus meedia kui terviku vastu kandub üle ka sotsiaalmeediasse. Paraku ei tehta sotsiaalmeedias levivale infole alati faktikontrolli ning selle sisu võib olla pahatahtlikult kallutatud.

Kuna algoritmid kureerivad ja tõstavad esile sisu, millega kasutaja on seni enim kokku puutunud, siis võivad inimesed hakata regulaarselt tarbima hästi maskeeritud valeinfot või propagandistlikke postitusi. Protsess on aeglane ning kasutajale sageli märkamatu, seda aitab ennetada vaid teadlikkus interneti toimimisest.

Teadlikkuse ja tervislikult kriitilise meele puudumisel on radikaliseerumine vaid üheks ohuks, kahjud võivad olla ka rahalised. Olgu see Temus nähtud AI genereeritud pilt tootest, mis päriselus peab vastu vaid paar kasutuskorda või mõni muu osavalt disainitud pettus. PPA andmetel peteti eelmisel aastal Eestis välja üle 29 miljoni euro, samas kui aastal 2024 oli petturite saak kaks korda

väiksem.

Muidugi ei saa kogu vanema generatsiooni puhul üldistada, et nad ei suuda iseseisvalt ja turvaliselt sotsiaalmeedia ja muu digikeskkonnaga ümber käia. Siiski näitab praktika, et pettuste ohvriks langevad need, kes ei oska või taipa kahelda nähtud sisus ning see on tõenäolisem nende puhul, kes pole internetiga üles kasvanud.

Sääraste olukordade ennetamiseks pakuvad osad telefonid petukõnede puhul automaatset kaitset, blokeerides pahatahtlikud helistajad. Turvalisus on näiteks riistvaraliselt sisse ehitatud ka A-seeria telefonidesse, mis on populaarsed nii noorte kui ka pensionäride seas.

Sellest hoolimata ei piisa alati ainult telefoni sisseehitatud kaitsest, sest lähedaste tuge ei saa ega peakski miski asendama. Õpetame vanemale generatsioonile tihti, kuidas kasutada uusi tehnoloogiaid. Kingime neile telefoni, õpetame, kuidas helistada, sõnumeid saata, sotsiaalmeediat kasutada. Pärast esialgset õpetust me enam ei küsi, kuidas neil päriselt läheb, vaid jätame nad tihti selle tehnoloogiaga üksi ning sedasi ka haavatavaks.

Vanemate lähedastega suheldes tasub uurida, milliseid lehti ja äppe nad igapäevaselt kasutavad ning milliseid reklaame nad seal näevad. Sageli ei pruugi nad ise aru saada, et midagi on kahtlane või sisu allikas valesti, vaid satuvad lihtsalt segadusse. Nii võivad meie vanavanemad leida end olukorrast, kus täiesti süütuna tunduvatel lehtedel, nagu aiandusuudised, ilmuvad ootamatult sobimatud või eksitavad reklaamid, mis tekitavad ebamugavust või juhatavad edasi viirustega lehtedele. Sellepärast on oluline olla kursis, kus nad aega veedavad, et märgata võimalikke riske ja aidata neil turvalisemalt digikeskkonnas navigeerida.

- Tegijad
- Lahendused

- Turvalisus

Pilt